

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 5 mars 1897, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel, omfattande anslagen till sjöförsvaret.

(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

1:o. Såsom utskottet redan i punkterna 4:o och 5:o af sitt utlåtande n:o 3 angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel omförmält, har herr friherre *R. M. Klinckowström* i en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 1) föreslagit, att alla i 1897 års riksstat uppförda *reservations-* och *förslagsanslag* måtte i 1898 års riksstat uppföras såsom *bestämda* anslag, sålunda upphörande att tilläggas benämningen *reservations-* eller *förslagsanslag*.

Angående motion om upphörande af reservations- och förslagsanslag.

Under hänvisning till det yttrande, utskottet i punkt 4:o af sitt nämnda utlåtande afgifvit öfver det i berörda motion framställda förslag, får utskottet hemställa,

att herr friherre *Klinckowströms* ifrågavarande motion i hvad den angår de under femte hufvudtiteln uppförda *reservations-* och *förslagsanslag* må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Aflöning för flottans corpser och stater.

Angående
sjömans-
corpsen.

[1.]

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, med ändring af 1894 års organisation af flottans sjömanscorps, medgifva, att det viss tid tjenstgörande manskapet vid nämnda corps må under innevarande år och framgent antagas för en tjenstetid af 2 år 8 månader eller derutöfver intill 3 år, samt att, beträffande det ständigt tjenstgörande manskapet, ny anställning af den, som önskade bibehållas i tjensten efter utgången af de 6 år, för hvilka han antagits, och den tid derutöfver, han kunde vara förbunden att i tjensten qvarstå, skulle afse en tid af minst 2 år hvarje gång.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 14 sistlidne januari meddelar statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet, att enligt den organisation af flottans sjömanscorps, som af Kongl. Maj:t framlades för 1894 års Riksdag och af Riksdagen godkändes, skulle hela manskapsstyrkan, hvilken anställdes för en tjenstetid af 6 år, utgöra 3,100 man, deraf 1,600 man anställda med ständig tjenstgöring under hela tjenstetiden och 1,500 man med tjenstgöring för sin utbildning under viss del af tjenstetiden. Hvad den senare manskapsstyrkan beträffade, omfattade densamma 6 årsklasser, hvardera om 250 man, och skedde manskapets antagning på hösten, men tjenstetiden började vid ingången af nästpåföljande år, vid hvilken tid manskapet skulle inställa sig till tjenstgöring för sin utbildning. Efter 2 år 4 månaders tjenstgöring, det vill säga vid utgången af april månad tredje året efter tjenstetidens början, permitterades manskapet för den återstående tjenstetiden med skyldighet att efter kallelse inställa sig till tjenstgöring. Det permitterade manskapet åtnjöte aflöning under hela permitteringstiden.

Då Riksdagen i skrifvelse den 11 april 1894 anmält, att Riksdagen, med hänsyn till vigten deraf, att flottans bevaringsmanskap under hela vapenöfningstiden erhöle sin öfning under flottans befäl, hvilket under dåvarande förhållanden icke vore möjligt, lemnade sitt bifall till den af Kongl. Maj:t då föreslagna omorganisationen af sjömanscorpsen, hade Riksdagen tillika uttalat önskvärdheten deraf, att ytterligare all skälig hänsyn toges till den manskapstillgång, som den till såväl öfnings- som tjenstetid numera utsträckta allmänna värnpligten tillförde flottan, och att därför, så snart ske kunde, antagningstiden för det på viss tid anställda manskapet vid denna corps ytterligare förkortades till hvad som kunde finnas nödigt för bibringandet af erforderlig

utbildning af detta manskap, och derigenom den aflöning, som enligt förslaget skulle utgå under permitteringstiden, besparades.

När 1894 års organisation underställdes Kongl. Maj:ts pröfning för att derefter framläggas för Riksdagen, hade flottans värnpligtige ännu ej blifvit öfvade ombord å flottans fartyg, och man saknade sålunda all erfarenhet om den sjömilitära utbildningsgrad, desse värnpligtige vore i stånd att uppnå. Försigtigheten hade därför bjudit att ej föreslå en betydlig förkortning med ens i antagningstiden för de en viss del af denna tid tjenstgörande vid sjömanscorpsen.

De två senaste årens erfarenhet med afseende på sjöbeväringens lämplighet för utbildning och användbarhet ombord hade, enligt samtliga befälhafvares vitsord, ådagalagt, att de flottans värnpligtige, som idkat sjöfart före vapenöfningen, kunde efter densamma i allmänhet på ett någorlunda tillfredsställande sätt fylla de mindre viktiga platserna ombord.

Såsom departementschefen vid föregående tillfällen framhållit, hade det visat sig, att endast en del, mindre än hälften, af en permitterad årsklass kunde antagas inställa sig vid inkallelse till tjenstgöring, t. ex. vid mobilisering, då deremot den större delen på grund af sjukdom, vistelse i främmande länder, segling på aflägsnare farvatten med flera orsaker icke vore att för ändamålet påräkna. Detta förhållande medförde, utom minskning i den påräknade manskapsstyrkan, äfven den oegentlighet, att aflöning utan nytta för flottan utbetaltes till dem, som ej infunne sig. Med afseende såväl härå som å hvad nyss anförts rörande flottans värnpligtige, ansåge departementschefen skäl ej förefinnas att vidare antaga manskap vid sjömanscorpsen, hvilket med bibehållen aflöning permitterades för flera år. De belopp, som under de senare åren utbetalts till sådant manskap, hade varit rätt betydliga och utgjorde under år 1895 97,340 kronor. Om nu den ändring vidtoges, att det viss tid tjenstgörande manskapet antoges för en kortare tjenstetid än den nuvarande, komme en sådan ändring visserligen att medföra besparing af de belopp, som nu utginge till permitteradt manskap, men å andra sidan komme att deraf följa någon ökning i årsklassernas numerär (äfvensom möjligen i antalet eldare af det ständigt tjenstgörande manskapet) med deraf förorsakade höjda kostnader för dagaflöning, beklädnad och naturaunderhåll, hvilken ökning i kostnader emellertid, såvidt gjorda beräkningar gäfvit vid handen, komme att understiga det belopp, som skulle utgå till permitteradt manskap.

Derest Kongl. Maj:t skulle godkänna den nu uttalade åsigten, erfordrades dock icke någon ändring i staten för sjömanscorpsen för år 1898,

utan kunde Kongl. Maj:t, sedan de nu pågående arbetena med kostnadsberäkningar m. m. rörande den ifrågasatta förändrade organisationen hunnit afslutas, för en kommande Riksdag framlägga förslag till ändring i denna stat; men departementschefen ansåge sig emellertid redan nu, till undvikande af att under innevarande års höst manskapet skulle antagas för en tjänstetid af 6 år enligt 1894 års organisation, böra framlägga förslag om denna tjänstetids förkortande till omkring 2 år 8 månader, då utbildningstiden skulle såsom hittills utgöra 2 år 4 månader och manskapet efter utbildningstidens slut skulle finnas tillgängligt för beväringens öfvande och sommarens eskaderöfningar. Departementschefen inskränkte sig alltså för närvarande till att föreslå, att ifrågavarande manskap måtte antagas för en tjänstetid af 2 år 8 månader, hvilken tid dock kunde utsträckas intill 3 år för det fall, att sådant manskap — hvilket enligt gällande föreskrifter antoges under hösten, men började tjänstgöra för sin utbildning vid ingången af nästföljande år, från hvilken tidpunkt tjänstetiden nu ock räknades — önskade att, efter verkställd antagning, omedelbart inställa sig till tjänstgöring.

Beträffande det ständigt tjänstgörande manskapet vid sjömanscorpsen — som antoges för en tjänstetid af 6 år, med förbindelse för den antagne att derutöfver kvarstå i tjänst 2 år för hvarje examen i underbefälsskola, han kunde komma att aflägga, och som efter tjensteårens utgång kunde vid corpsen vinna ny anställning, hvilken hvarje gång borde afse 6 år — hade det visat sig vara förenadt med svårighet att hålla den fastställda nummerstyrkan, 1,600 man, fulltalig. Till minskande af denna svårighet borde rekapitulationen så mycket som möjligt underlättas; och då den nuvarande rekapitulationstiden, 6 år, nog förefölle alltför lång för mången, som kanske gerna skulle vilja å nyo taga anställning vid corpsen på kortare tid, om sådant läte sig göra, hade departementschefen funnit sig böra ifrågasätta, att rekapitulationstiden bestämdes till minst 2 år.

På grund af hvad till statsrådsprotokollet anförts har utskottet funnit skäl tillstyrka den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen af sjömanscorpsens organisation. Genom berörda förändring skulle, på sätt departementschefen erinrat, utan att sjömanscorpsen försvagades, en ej obetydlig besparing uppkomma å anslaget till aflöning af flottans corpser och stater. Enligt hvad utskottet inhemtat kommer att härigenom å anslaget för år besparas från den 1 maj 1898 15,400 kronor, från samma tid år 1899 ytterligare 18,000 kronor och från samma tid år 1900 än ytterligare 14,120 kronor. Ifrågavarande besparing har

utskottet ansett lämpligen kunna till erforderlig del användas för den sjökrigshögskola, hvarom Kongl. Maj:t gjort framställning och som utskottet jemväl finner vara af behovet påkallad. Utskottet tillstyrker därför i punkt 5:o här nedan, att nyssberörda anslag skall minskas med det för nämnda högskolas inrättande å ordinarie stat äskade belopp, 11,100 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 7 af denna hufvudtitel gjorda framställning om inrättande af en sjökrigshögskola, medgifva, att, utöfver de militära befattningar, hvilkas innehafvare redan finnas i stat upptagne till erhållande af inqvarteringsbidrag i penningar, derest de icke åtnjuta boställe eller bostad, finge å staten uppföras nedannämnda befattningar till erhållande af enahanda förmån med de i sådant afseende för deras vederlikar fastställda belopp, nemligen:

1 chef för sjökrigshögskolan	kr. 1,000: —;
1 adjutant hos denne chef	» 500: —.

*Angående
inqvarteringsbidrag.
[2.]*

Utskottet, som i punkt 7:o här nedan hemställer om bifall till Kongl. Maj:ts berörda framställning om inrättande af en sjökrigshögskola, får fördenskuil föreslå,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet i punkt 7:o af detta utlåtande hemställer angående inrättande af en sjökrigshögskola, bifalla Kongl. Maj:ts förevarande framställning.

4:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen medgifva, att enahanda rätt till ålderstillägg, som jemlikt gällande föreskrifter tillkomme ingenjör och byggmästare vid mariningeniörsstaten, måtte tillgodokomma de vid samma stat anställda tre torped- och miningenjörer; samt

att ingenjörerna Lars Albert Leonard Söderström och Lars Edvard Årfelt, hvilka tjenstgjort såsom torped- eller miningenjörer, Söderström sedan den 1 januari 1880 och Årfelt sedan den 1 maj 1888, måtte i fråga om ålderstilläggs åtnjutande få tillgodoräkna sig den tid, de före år 1898 tjenstgjort i sådan egenskap.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas, hade vid ärendets föredrag-

*Angående
mariningeniörstaten.
[3 o. 4.]*

ning inför Kongl. Maj:ts departementschefen erinrat, hurusom Kongl. Maj:ts i proposition till 1887 års Riksdag föreslagit, att till aflöning åt 2 miningeniörer måtte under anslaget till aflöning för flottans corpser och stater anvisas ett belopp af 8,000 kronor. Den ena af dessa miningeniörer vore, enligt chefens för sjöförvarsdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 31 december 1886, bilagdt nämnda proposition, afsedd att tjänstgöra vid Karlskrona station och den andre vid Stockholms station, för att, jemte den från anslaget till mintillverkningspersonalen i enlighet med kongl. brevet den 24 oktober 1879 aflönade extra ingenjör, handhafva minmaterielens vård och i öfverstyrelsen tillhandagå med uppgörande af mineringsplaner och dylikt. Denna framställning hade af Riksdagen bifallits. Sedan 1887 års Riksdag, på Kongl. Maj:ts derom gjorda proposition, jemväl höjt anslaget till aflöning för flottans corpser och stater med 13,200 kronor till aflöning för mintillverkningspersonalen, hvaribland omförmålde extra ingenjör då funnits upptagen, fastställdes genom kongl. brevet den 22 december 1887 stat för mariningeniörsstaten, deri upptoges 3 miningeniörer med fast arvode af 3,750 kronor och tjänstgöringspenningar af 250 kronor.

Sedan alltifrån år 1888 i fråga om miningeniörernes anställning så förfarits, att de miningeniörer, hvilka antagits till tjänstgöring vid mariningeniörsstaten, icke antagits under benämningen miningeniörer med deraf bestämda åligganden, utan miningeniörsbefattningarna bestridits af extra ingenjörer, som emellertid icke uteslutande användts för tjänstgöringen vid minvapnet, hade, på framställning af marinförvaltningen — som ansett, att det för en tidsenlig utveckling af torped- och minvapnen vore synnerligen önskvärdt, att dessa miningeniörer i möjligaste mån finge, i öfverensstämmelse med afsigten i den af 1887 års Riksdag godkända framställningen i ämnet, egna sitt arbete odeladt åt nämnda vapen — genom kongl. bref den 9 augusti 1894 i fråga om miningeniörernes tjänstgöring förordnats, att dessa skulle antagas för stadigvarande tjänstgöring vid minvapnet samt att fördenskull vid inträffande ledighet bland extra ingenjörer å mariningeniörsstaten miningeniörerna skulle tillsättas, en i marinförvaltningens minafdelning och en vid hvardera af flottans stationer, med dylik stadigvarande tjänstgöring samt med skyldighet för dem att derjemte, der så ske kunde, biträda med öfriga ingenjörsgöromål.

Uti skrifvelse den 18 februari 1896 hade sedermera marinförvaltningen — jemte förmälan, att de å flottans stationer tjänstgörande miningeniörerna jemlikt generalorder den 5 juni 1895 skulle benämnas torpedingeniörer — anført, bland annat, att, i likhet med hvad angå-

ende extra ingenjörer vid mariningeniörsstaten vore stadgadt, jemväl torped- och miningeniörerna borde af Kongl. Maj:t tillsättas på förordnande, ställdt på 6 månaders uppsägning, samt att, då det emellertid vore af synnerlig vigt att ifrågavarande befattningar besattes med fullt skickliga och kompetenta personer och då dessa ingenjörer, hvilka icke, såsom hittills varit fallet, skulle anställas såsom extra ingenjörer vid mariningeniörstaten utan allenast vid ett specialvapen, till följd häraf blefve nära nog uteslutna från utsigt att genom befordran till ingenjörer vid mariningeniörstaten vinna anställning med fullmagt å tjensten, möjlighet borde beredas dem att såväl i detta afseende som med hänsyn till löneförmånerna vinna likställighet med ingenjörer vid samma stat, ej blott så att fullmagt å innehavande tienst kunde, på förslag af marinförvaltningen, efter minst ett års tjenstgöring för dem utfärdas, utan äfven att de efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjenstgöring, räknadt efter erhållet förordnande, egde tillgodonjuta två ålders- tillägg om 500 kronor hvardera.

Departementschefen delade i allo marinförvaltningens åsigt i berörda hänseende och ville särskildt framhålla, att torped- och miningeniörerna, med afseende derå att de uteslutande hade befattning med ett specialvapen, icke hade utsigt att vinna befordran till ingenjörer vid mariningeniörstaten och derfor sannolikt aldrig komme att erhålla någon förhöjning i den aflöning af 4,000 kronor, som de vid tienstens tillträ-dande bekomme; hvarjemte det redan visat sig vara förenadt med svårighet att med den nuvarande aflöningen förvärfva fullt skickliga och kompetenta personer för dessa befattningar, hvilkas innehafvare skulle handhafva och vårda den dyrbara minmaterielen.

Då ifrågavarande tre ingenjörer genom att specielt egna sig åt torped- och minväsendet icke hafva utsigt att vinna befordran inom mariningeniörstaten, har utskottet funnit skäligt att dem beredas något förbättrade löneförmåner, på det att för detta säregna och i hög grad farliga yrke må kunna förvärfvas och vid detsamma bibehållas personer, som visat sig derfor särskildt egnade. Utskottet har dock icke ansett sig böra tillstyrka, att torped- och miningeniörerna tillerkännes rätt till ålderstillägg i så vidsträckt mån, som Kongl. Maj:t ifrågasatt, utan trott sig böra såsom en lämplig medelväg föreslå, att ifrågavarande tjenstemän må medgifvas rätt till allenast ett ålderstillägg å 500 kronor, att tillgodonjutas efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring, räknadt efter erhållet förordnande. Och har utskottet icke något att erinra mot att de i Kongl. Maj:ts proposition omförmälda ingenjörerna Söderström

och Årfelt må för sådan förmåns åtnjutande tillgodoräkna sig den tid de före år 1898 tjenstgjort såsom torped- eller miningeniörer.

Utskottet hemställer därför:

a) att Riksdagen må medgifva, att de vid marin-ingeniörstaten anställda tre torped- och miningeniörer må efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring vid nämnda stat åtnjuta en förhöjning af 500 kronor i dem tillkommande aflöningsförmåner; samt

b) att ingenjörerna Lars Albert Leonard Söderström och Lars Edvard Årfelt må i fråga om ålders-tilläggs åtnjutande få tillgodoräkna sig den tid de före år 1898 tjenstgjort i egenskap af torped- eller miningeniör.

Angående
anslaget till
flottans
corpser och
stater.
[5.]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att — med uppförande i riksstaten för år 1898 af anslaget till aflöning för flottans corpser och stater till oförändrat belopp, 1,732,052 kronor — medgifva att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut borde inräknas bland tillgångarna till aflöning för flottans corpser och stater måtte likasom föregående år användas för fyllande af behovet under denna anslagstitel år 1898.

Departementschefen erinrar vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t, att till aflöning för flottans corpser och stater vore för innevarande år anvisade:

dels det härför å ordinarie stat uppförda anslag ..... kr. 1,732,052: —
dels det till ersättning för vakanta rusthållsnummer i

Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar
län likaledes å ordinarie stat uppförda anslag ..... » 114,000: —

eller tillhopa kr. 1,846,052: —

Enligt den af marinförvaltningen uppgjorda beräkning öfver medelsbehovet under denna anslagstitel, mot hvilken beräkning departementschefen icke hade något att erinra, skulle detsamma för år 1898 uppgå till ett belopp af 1,877,006 kronor 20 öre, för bestridande af hvilket behof beräknats såsom tillgång:

det ordinarie aflöningsanslaget ..... kr. 1,732,052: —

anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i
Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län » 114,000: —

samt tillgång i följd af vakanser ..... » 30,954: 20

Summa kr. 1,877,006: 20

Utskottet, som i punkt 2:o här ofvan erinrat, att till följd af den af Kongl. Maj:t föreslagna af utskottet tillstyrkta förändringen i sjömanscorpens organisation besparingar komme å anslaget till aflöning för flottans corpser och stater uppstå redan år 1898 samt därför ansett lämpligt att nämnda anslag nedsattes med ett belopp motsvarande det ordinarie anslag å 11,100 kronor, som erfordras för inrättande af en sjökrigshögskola, får, under hänvisning till omförmälda punkt af detta utlåtande äfvensom till punkten 7:o här nedan, hemställa:

a) att, vid bifall till hvad utskottet i punkten 7:o af detta utlåtande föreslår, anslaget till aflöning för flottans corpser och stater, nu 1,732,052 kronor, må minskas med 11,100 kronor till 1,720,952 kronor; samt

b) att Riksdagen må medgifva, att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut bör inräknas bland tillgångarne till aflöning för flottans corpser och stater, må likasom föregående år användas för fyllande af behovet under denna anslagstitel år 1898.

Pensionering af reservbefäl.

6:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja anslaget till pensionering af reservbefäl från 6,400 kronor till 10,000 kronor eller med 3,600 kronor och uppföra detsamma såsom reservationsanslag. *Pensionering af reservbefäl.*
[6.]

Enligt departementschefens anförande till statsrådsprotokollet (sid. 8) hade, uti en till Kongl. Maj:t stäld, den 27 december 1895 dagtecknad och af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona till Kongl. Maj:t öfverlemnad skrift, 34 reservunderlöjtuanter i flottan, anställda i nämnda egenskap enligt bestämmelserna i Kongl. kungörelsen den 13 juli 1887, anhållit om vidtagande af sådana ändringar i nu gällande föreskrifter rörande pensionering af reservofficerare, att desse, såväl de redan anstälde som de, hvilka framdeles komme att i samma egenskap anställas, kunde komma i åtnjutande af det pensionsbelopp, som vid aflåtande af proposition om anslag för ändamålet till 1887 års riksdag beräknades, eller 300 kronor årligen från 55 års ålder eller ock af motsvarande kapital; öfver hvilken framställning marinförvaltningen den 18 februari 1896 afgifvit infordradt utlåtande.

Med anledning häraf erinrade departementschefen om följande förhållanden.

Till statsrådsprotokollet den 31 december 1886 hade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet anfört, att, äfven om officerscorpsen på den aktiva staten blefve på då föreslaget sätt ökad, likväl vid krigstillfällen och större rustningar uppstode en betydlig brist på befäl, hvarför det vore nödigt att i sammanhang med den förändrade organisation af flottans personal, som departementschefen ville ifrågasätta, åtgärder vidtoges för erhållande af nödigt reservbefäl. Efter att sedermera hafva redogjort för det sätt, hvarpå sådant reservbefäl lämpligen borde utbildas, hade dåvarande departementschefen vidare yttrat:

»De förmåner, jag föreslår måtte reservofficersaspirant tillförsäkras, äro

under den tid han för sin utbildning är anställd vid flottan:

dagaflöning med 3 kronor, beklädnadshjelp 20 kronor i månaden och naturaunderhåll eller ersättning derför i likhet med manskapet vid sjömanscorpsen; samt

sedan han med godkännande genomgått föreskrifven militärkurs och blifvit utnämnd till reservofficer i flottan:

att honom tillförsäkras efter eget val antingen en lifstidspension vid fylda 55 år, en mindre årlig ränta från tidigare ålder, eller ock det kapital, som honom vid viss ålder kan beredas, dock i sistnämnda två fall icke före uppnådda 40 år, derigenom att för honom af statsmedel uti någon af staten kontrollerad ränte- och kapitalförsäkringsanstalt insättes ett visst bestämdt belopp på en gång eller årligen; och bör såsom vilkor för nämnda förmån föreskrifvas:

att han efter genomgången ettårig militärkurs vid någon af flottans stationer der inställer sig å nyo till genomgående af tvenne särskilda repetitionskurser, hvardera på två månader under vintern, i enlighet med de bestämmelser, som derom af Konungen meddelas;

att han årligen, så länge han tillhör flottans reserv och så framt han icke är utrikes sjöfart tillåten, före mars månads utgång till vederbörande stationsbefälhafvare uppgifver sin adress och tillämnade verksamhet under året, så vidt den då är känd, eljest då den blifver känd;

att han icke på längre tid än högst två månader utan vederbörligt tillstånd vistas utom riket och dess närmast omgifvande farvatten;

att han intill 40 års ålder vid inträffande krig eller större rustningar efter gifven kallelse inställer sig vid sin station mot åtnjutande af reseersättning samt öfriga förmåner i likhet med underlöjtnant vid

Kongl. flottan; allt i enlighet med de närmare bestämmelser, som af Konungen meddelas.

Det är uppenbart, att endast sådan sjökaptén, som i allmänhet uteslutande trafikerar hemlandsfarvatten, kan med fördel såsom reservbefäl anställas. Behovvet af utbildade reservofficerare beräknas af chefen för flottans stab till 80.

För att med nöjaktig trygghet alltid kunna påräkna minst detta antal torde utbildandet af 10 reservofficerare årligen erfordras.

Inom de åldersklasser, då antagning till reservofficersaspirant enligt ofvanstående får ega rum, afläggas sjökaptensexamen i allmänhet vid omkring 23 års ålder, och om den sålunda utexaminerade vid fyllda 24 år utnämnes till reservofficer och der kvarstår till fyllda 40 år eller omkring 15 år, blefve det sålunda utbildade antalet reservofficerare 150; men då enligt dödlighetsstatistiken omkring 11 procent deraf eller 16 à 17 beräknas afgå med döden och derutöver ett större antal, möjligen 3 gånger det nämnda, eller omkring 50, af en eller annan orsak kan antagas uteblifva, återstode dock alltid 83, eller det antal, som ungefärligen skulle erfordras vid mobilisering.

För beredande åt sålunda utbildade reservofficerare af listidspension från 55 års ålder med omkring 300 kronor eller af de likartade förmåner som, på sätt här ofvan är föreslaget, det för honom insatta beloppet kunde medföra, erfordras enligt ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens nu gällande prospekt, att antingen *på en gång* erläggas.

vid 22 års ålder.....	543 kronor	
» 23 » »	573	»
» 24 » »	603	» och
» 25 » »	639	» ;

eller ock att *årligen* för hvar och en, så länge han tillhör reserven eller från det år han blifvit utnämnd intill uppnådda 40 lefnadsår, således 15 à 18 år, i nämnda anstalt insätta 55 kronor, hvilket, under förutsättning att ingen under tiden afginge eller förverkade sin rätt, skulle under första året kräfvä en utgift af 550 kronor, derefter årligen växa med samma belopp intill dess pensionstagaren nått 40 år, hvarefter årliga afgiften skulle kunna uppgå till högst 8,800 kronor.

Ehuru det torde vara tvifvelaktigt, hvilketdera af dessa förslag blefve det för staten billigaste, enär antagligen mången före uppnådda 40 år skulle från pensionsrätten uteslutas och afgiften sålunda för honom

upphöra, tvekar jag likväl icke att förorda det förstnämnda förslaget, såsom medförande större enkelhet och reda.

Visserligen kunde på goda skäl antagas, att kostnaden för staten blefve ännu billigare, om den föreslagna pensionen af 300 kronor vid 55 års ålder utbetaltes från nionde hufvudtitelns anslag, enär förutom dödsfall äfven andra orsaker under förevarande förhållanden bidraga till pensionsrättens förlust; men då de pensionsbelopp, som framdeles eller tidigast 30 år härefter kunde komma att utgå, icke ens närmelsevis nu kunna beräknas, anser jag mig icke böra tillstyrka denna utväg, utan vidhåller det första af de här ofvan nämnda alternativen såsom det lämpligaste.

Då storleken af såväl pension som lifränte- och kapitalbildning i förhållande till den enskilda premien måste vara beroende af penningtillgången och derpå grundad räntefot samt dödligheten, kan naturligtvis ingen bestämd pension m. m. för all tid fastställas, utan bör premien, men icke den deraf beroende pensionen, fixeras, och innehafvaren af försäkringsbok åtnöjas med de förmåner en dylik försäkringsbok kan gifva utan att staten garanterar beloppet.

Då den här föreslagna premien berättigar till återbetalning af kapital i händelse af dödsfall, torde detta böra tillfalla den afidnes efterkommande.

Såsom nyss är nämnt, skulle enligt gällande prospekt för lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten det högsta belopp, som för erhållande af 300 kronors pension vid fyllda 55 år, erlagdt vid den högsta ålder reservofficer vid antagandet finge hafva uppnått, sålunda uppgå till 639 kronor för hvarje reservofficer, men minskas i samma mån som insättningen gjordes vid tidigare ålder, och den största utgift, som årligen kunde ifrågakomma för reservbefällets pensionering, sålunda vara 6,390 kronor eller för siffrans jemnande 6,400 kronor.»

Med stöd af hvad departementschefen sålunda anført, hade till 1887 års Riksdag aflåtits proposition i ämnet, och Riksdagen beviljade på ordinarie stat ett anslag af 6,400 kronor för reservbefäls pensionering, hvilket, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, i riksstaten uppfördes såsom förslagsanslag högst.

Den 13 juli 1887 utfärdades kungörelsen angående utbildande af reservbefäl för flottan, affattad i öfverensstämmelse med de grunder, som i departementschefens nyss anförda yttrande blifvit framlagda. I § 13 af denna kungörelse stadgades, att, då reservofficer uppnått 40 års ålder, meddelades honom af Kongl. Maj:t, på anmälan af vederbörande stationsbefälhafvare, afsked ur tjensten, dervid han, om han

utan anmärkning fullgjort de honom enligt kungörelsen ålagda skyldigheter, egde att genom stationsbefälhafvarens försorg utfå den handling, som berättigade honom att erhålla lifränta eller kapital. Skulle deremot reservofficeren försumma någon af de enligt § 8 i kungörelsen honom åliggande skyldigheter, eller under sin tjenstskyldighetstid blifva straffad för brott, som medförde förlust af medborgerligt förtroende, blefve han, jemlikt § 14, efter anmälan af vederbörande stationsbefälhafvare, och sedan i förra fallet undersökning om försummelsen vid stationens krigsrätt egt rum, af Kongl. Maj:t, derest försummelsen eller förbrytelsen pröfvades böra dertill föranleda, förklarad från sin anställning i flottans reserv skild; och vore han i sådant fall förlustig förenämnda förmån af lifränta eller kapital.

Sedan Kongl. Maj:t den 1 maj 1889 utnämnt 7 reservunderlöjtnanter och med afseende å dem ifrågakommit tillämpning af bestämmelserna rörande insättning af statsmedel i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, hade på framställning af marinförvaltningen, genom kongl. bref den 25 oktober 1889 meddelats följande närmare bestämmelser i ämnet:

att, då reservofficer af stationsbefälhafvare anmäles till erhållande af afsked, skulle, derest i afseende å det sätt, hvarpå han fullgjort honom genom kongl. kungörelsen den 13 juli 1887 ålagda skyldigheter förekommit anmärkning, som föranledt dertill att han icke kunnat utfå den i § 13 af samma kungörelse omförmälda handling, derom tillika göras anmälan hos Kongl. Maj:t, hvarefter det skulle ankomma på Kongl. Maj:ts pröfning, huruvida handlingen ändock finge till reservofficerare eller hans rättsinnehafvare utlemnas;

att reservofficer, som aflede, medan han kvarstode i tjensten, skulle i förevarande hänseende anses som hade han erhållit afsked, hvadan jemväl beträffande den afidne skulle, när dertill gäfves anledning, hos Kongl. Maj:t göras enahanda anmälan som nyss sagts och för samma ändamål; samt

att såväl då Kongl. Maj:t pröfvat förberörda handling icke böra utlemnas, som då reservofficer blefve, jemlikt § 14 i åberopade kungörelse, skild från sin anställning i flottans reserv, de för vederbörandes räkning i lifränteanstalt insatta medlen skulle återgå till kronan och redovisas bland besparingarna å femte hufvudtitelns anslag till pensionering af reservbefäl.

Üti sitt förutnämnda, den 18 februari 1896 afgifna utlåtande hade marinförvaltningen upplyst, att med hänsyn till dessa föreskrifter, jemförda med § 14 i kungörelsen den 13 juli 1887, hittills för reserv-

officerarne blifvit i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm gjord insättning af medel under förbehåll af insatsens återbetalning vid dödsfall före 55 års ålder samt under följande med anstaltens direktion aftalade särskilda vilkor, nemligen

beträffande insats för beredande af lifränta:

»Insättningen sker med förbehållen rätt för Kongl. marinförvaltningen eller annan myndighet, åt hvilken sådan befogenhet varder af Kongl. Maj:ts uppdragen, att, innan N. N. uppnått 55 års ålder, uppå requisition och mot aflemnande af försäkringsboken återbekomma det insatta beloppet; dock må årliga räntan icke lyftas före uppnådda fyratio lefnadsår», samt

beträffande insats, som afsett beredande af kapitalutbetalning:

»Insättningen sker med förbehållen rätt för Kongl. marinförvaltningen eller annan myndighet, åt hvilken sådan befogenhet varder af Kongl. Maj:ts uppdragen, att uppå requisition och emot aflemnande af försäkringsboken återbekomma det insatta beloppet.»

Enligt hvad sökandena i sin skrift anført, erhöles, enligt nu gällande prospekt för ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm, en reservofficer, för hvilken vid 23 års ålder insatts 573 kronor, vid 55 års ålder endast 187 kronor 25 öre i årlig lifränta i stället för afsedda 300 kronor.

I det anförande till statsrådsprotokollet, som legat till grund för Kongl. Maj:ts af Riksdagen godkända proposition i denna fråga, hade uttryckligen framhållits, att premien, men icke den deraf beroende pensionen, borde fixeras och innehafvaren af försäkringsbok åtnöjas med de förmåner en dylik försäkringsbok kunde gifva utan att staten garanterade något bestämdt belopp. Men å andra sidan hade man tydligen utgått från den uppfattning, att en pension å 300 kronor från 55 års ålder vore en lämplig godtgörelse för den tidsupoffring och den tjenstgöringsskyldighet, som en reservofficer hade att underkasta sig. Att det emellertid icke under nuvarande förhållande kunde låta sig göra att bereda reservofficerare denna pensionsförmån med det för ändamålet i riksstaten upptagna anslag, äfven om dertill lades eventuellt återbetalda insatser, vore uppenbart. Men då den sålunda ifrågasatta pensionen ej kunde anses för hög, om det med densamma afsedda ändamål skulle vinnas, syntes ingen annan utväg finnas än att begära förhöjning af anslaget.

I sammanhang härmed borde tagas i öfvervägande, huruvida det icke vore lämpligare att pensionen grundlades genom insättande för hvarje reservofficer af ett visst belopp om året, i stället för, såsom nu

skedde, ett belopp en gång för alla. En sådan förändrad anordning skulle vara ett medel att förekomma försummelse af de reservofficer åliggande skyldigheter, utan att man därför behöfde tillgripa den i § 14 af 1887 års kungörelse omförmälda, i många fall utan tvifvel alltför stränga åtgärden att beröfva den felande all rätt till pension. Skedde nemligen inbetalning årligen, så kunde en mindre försummelse föranleda, att den årliga inbetalningen upphörde vare sig helt och hållet eller för viss tid, utan att den felande beröfvades sin rätt till de för hans räkning redan insatta medel.

Då vidare alla reservofficerare afskedades vid fyllda 40 års ålder, men deremot vunne anställning vid en ålder, som enligt de år 1887 gjorda beräkningarna kunde vexla mellan 22 och 25 år, syntes det lämpligt att den, som erhållit anställning vid en tidigare ålder och följaktligen längre tid förblefve tjenstskyldig, också därför erhöle någon ersättning genom ett högre pensionsbelopp, som vunnes genom ett större antal årliga insättningar.

Under förutsättning att denna ändrade form för insättningarnas verkställande godkändes, borde derom stadgas, att för hvarje fullt år, som reservofficer efter utnämningen tillhört reserven, skulle i januari månad af det följande året, sista gången under det år, hvarunder reservofficeren fylde 40 år, i någon af staten kontrollerad ränte- och kapitalförsäkringsanstalt insättas visst belopp för att derigenom enligt reservofficerens egen önskan bereda honom antingen den lifränta eller det kapital, som för den verkställda inbetalningen kunde erhållas, vare sig vid 55 års ålder eller, om reservofficeren före medlens insättande derom hos marinförvaltningen framställt särskild begäran, vid tidigare ålder, dock ej före utgången af det år, hvarunder han fylde 40 år.

Det årliga belopp, som sålunda skulle insättas, borde bestämmas till 100 kronor. I det för reservofficeren gynsammaste fall, d. v. s. om första insättningen skedde under det år, då han fylde 24 år, och insättningarna derefter oafbrutet fortginge till och med det år, hvarunder han fylde 40, då således för hans räkning blifvit insatta 1,700 kronor, skulle han, enligt nu gällande bestämmelser för ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm och med iakttagande af de förbehåll, som för närvarande gjordes vid insättning af statsmedel för ifrågavarande ändamål, vid 55 års ålder erhålla en lifränta å 377 kronor eller ett kapital å 4,719 kronor.

Det lifräntebelopp, som sålunda vid 55 års ålder skulle erhållas, öfverstege visserligen det år 1887 beräknade beloppet. Men då det vore ganska sannolikt att samma förhållande -- räntefotens sjunkande

och dödlighetens minskning — hvilka medfört den nu inträffade ned-sättningen, äfven framdeles komme att verka i samma rigtning, och då departementschefen dessutom hade för afsigt att föreslå Kongl. Maj:t att stadga skärpta fordringar beträffande repetitionskurserna för reserv-officerare, syntes detta icke vara oskäligt. Enligt nu gällande be-stämmelser vore nämnda repetitionskurser förlagda till vintern och omfattade en tid af endast 2 månader hvardera. Denna anordning vore dock icke tillräcklig att bibringa reservofficerarne den öfning, som för befäls utöfvande numera vore oundgängligen nödvändig, hvarför de-partementschefen ansåge, att repetitionskurserna borde förläggas till som-maren och omfatta en tid af minst 2, högst 5 månader. Det vore tyd-ligt att deltagandet i dessa kurser, derest de sålunda anordnades, blefve för reservofficerarne mera betungande.

Hvad sålunda föreslagits skulle gälla sådana reservofficerare, för hvilka någon insättning för beredande af pension ännu icke egt rum. Men billigheten fordrade, att samma förmåner bereddades redan antagne reservofficerare, som ännu ej genomgått repetitionskurserna, under för-utsättning att de underkastade sig samma skärpta bestämmelser rörande nämnda repetitionskurser, som komme att gälla för de framdeles an-tagne. Dervid borde dock hvad som redan blifvit för dem insatt tagas i beräkning, så att insättningarna med 100 kronor årligen icke började förr, än så många år förflutit, som efter nyss angifna grunder mot-svarade hvarje börjad hundratal kronor af den på en gång verkställda insatsen.

Huru stor höjning genomförandet af de sålunda föreslagna nya grunderna för reservbefälets pensionering skulle erfordra, vore tydligen ytterst vanskligt att med fullständig noggrannhet beräkna. Dock borde en höjning från nuvarande 6,400 till 10,000 kronor kunna anses till-fyllestgörande, om åt anslaget gäfves naturen af reservationsanslag.

Såsom framgår af den redogörelse, statsrådsprotokollet innehåller angående denna frågas föregående behandling, uppgäfvos vid ifråga-varande reservbefälsinstitutions inrättande år 1887 tre olika sätt att bereda reservofficerarne pension vid 55 års ålder till belopp af omkring 300 kronor årligen eller en mindre årlig ränta från tidigare ålder, dock icke före 40 år, nemligen *antingen* att vid deras antagande vid 22—25 års ålder för dem i en af staten kontrollerad ränte- och kapitalförsäkringsanstalt insattes ett visst kapital *eller* att från deras intagning intill 40 års ålder till sådan anstalt erlades viss årlig afgift *eller ock* att den före-slagna pensionen finge till dem vid 55 års ålder direkt utgå från nionde hufvudtitelns anslag. Den förstnämnda af berörda former för beredande

af pension antogs och har hittills användts. Såsom af statsrådsprotokollet vidare inhemtas, har emellertid af den sjunkande räntefoten och minskade dödligheten blifvit en följd, att det belopp, som år 1887 beräknades såsom erforderligt för att, inbetaladt vid reservofficerens antagning vid 23 års ålder, förskaffa honom vid 55 års ålder en lifränta å 300 kronor, numera icke kan bereda högre lifränta än 187 kronor 25 öre. Departementschefen har därför ansett nödvändigt att inbetalningarna i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för beredande af lifränta åt reservofficerare i flottan höjas samt att det för sådana inbetalningar beviljade anslaget å 6,400 kronor ökas med 3,600 kronor, i sammanhang hvarmed departementschefen förklarar sig anse fördelaktigare att för framtiden den andra af ofvannämnda former användes, nemligen inbetalning till anstalten af viss årlig afgift.

I anledning af de förhållanden, som förauledt den gjorda framställningen och då det är uppenbart, att enskilda ränte- och kapitalförsäkringsanstalter måste afväga sina premier så, att de erhålla någon vinst i försäkringsrörelsen, har utskottet velat ifrågasätta, om det icke skulle både vara enklare och för staten billigare att använda det tredje af här ofvan berörda sätt för pensioneringen, nemligen att låta pensionerna, dock till belopp af högst 300 kronor, utgå direkt från anslag under riksstatens nionde hufvudtitel, t. ex. förslagsanslaget till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar; och torde ej finnas något hinder att jemväl i detta fall låta pensionens belopp blifva beroende af det antal år, hvarunder reservofficeren utan anmärkning tienstgjort. Utskottet har därför icke velat förordna bifall till ifrågasvarande framställning om förhöjning i anslaget till pensionering af reservbefäl och anslagets uppförande såsom reservationsanslag, innan en utredning i berörda syfte blifvit verkställd, hvilken utredning jemväl torde böra omfatta motsvarande förhållanden inom armén. Och då icke någon af ifrågasvarande reservofficerare på flera år uppnår den lägsta lefnadsålder, 40 år, som berättigar till de dem tillförsäkrade pensionsförmånerna, synes ingen olägenhet uppkomma genom att frågan uppskjutes i afvakten på resultaten af en sådan utredning.

Under uttalande häraf hemställer utskottet,

att, med afslag å Kongl. Maj:ts förevarande framställning, anslaget till pensionering af reservbefäl må uppföras med oförändradt belopp af 6,400 kronor.

Undervisningsverken.

Angående
anslag till
en sjökrigs-
högskola.
[7.]

7:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att å riksstatens femte hufvudtitel främst under *undervisningsverken* måtte under titeln »Sjökrigshögskolan» uppföras ett reservationsanslag å 11,100 kronor, hvarigenom anslagen för undervisningsverken å femte hufvudtiteln komme att höjas från 39,820 kronor till 50,920 kronor.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas hade departementschefen med anledning af en från örlogsmannasällskapet i Karlskrona hos honom gjord framställning om inrättande af en sjökrigshögskola, i skrifvelse den 19 december 1895 anmodat chefen för flottans stab att, efter tagen kännedom om nämnda framställning, angående densamma afgifva yttrande; och hade bemälda chef den 30 september 1896 inkommit med yttrande och förslag i ämnet äfvensom under den 30 derpå följande november afgifvit utlåtande rörande vissa ifrågasatta jemkningar i nyssnämnda förslag, hvarefter, sedan chefen för fasta minförsvaret, på departementschefens anmodan, yttrat sig beträffande utbildningen af officerare för samma minförsvar m. m., stationsbefälhafvarne vid flottans båda stationer afgifvit infordrade yttranden i detta ärende.

Chefen för flottans stab hade hufvudsakligen anført följande:

Om än hos oss kadettutbildningen, utbildningen för att *blifva* officer vid flottan, kunde anses vara fullt tillfredsställande och väl mäta sig med den, som meddelades andra marinens officersämnen, så vore ett dylikt omdöme ej berättigadt i afseende på *officerens* vidare utbildning för att fylla de fordringar, som framtiden stälde på honom, då inom vår flotta icke finnes någon annan för alla officerare obligatorisk fortsättningskurs än minskolans helt korta befälskurs, hvarjemte för dem, som särskildt egnade sig åt fasta minförsvaret, vore anordnad en högre befälskurs vid minskolan. I stort sedt kunde således sägas, att det sjömilitära vetande, hvarmed staten utrustade sjöofficeren, fränsedt det visserligen mycket betydelsefulla, som under tjänstens utöfning inhemtades, inskränkte sig till hvad honom i sjökrigsskolan meddelades, hvilket, af huru god beskaffenhet detta än kunde vara, dock ingalunda vore tillfyllestgörande. Om man nemligen toge i betraktande den hastiga, alltjemt fortgående utvecklingen af allt hvad till sjömilitära området hörde, så vore det uppenbart, att det vetande, som vid officersexamen vore tillräckligt, inom få år blefve alldeles otillräckligt; och

derför vore en högre, fortsatt undervisning, utöfver den som inhemtats i sjökrigsskolan, af behovet oafvisligen påkallad.

Behovet af en sjökrigshögskola vore för öfrigt ingalunda nytt, utan hade upprepade gånger från vapnets sida framhållits. I början af 1820-talet anordnades vid Karlskrona station föreläsningar i sjötaktik, sjökrigshistoria och manöver. De komiterade, som år 1826 afgåfvo förslag till ordnande af rikets sjöförsvaret, ansågo en högre applikativ undervisningsanstalt för flottan böra inrättas efter samma grunder som artilleriets å Marieberg, hvartill ock från och med år 1830 anslogs ett årligt belopp af 1,500 riksdaler. Dessa medel räckte icke till den föreslagna kursen, hvilken ock småningom alldeles upphörde. Frågan blef nu hvilande, till dess örlogsmannasällskapet i februari 1874 inkom med ett förslag till ordnande af en högskola för sjöofficerare, förlagd i Stockholm, för hvilken årliga kostnaden beräknades till 10,000 kronor. Förslaget öfverlemnades till den då församlade komitén för sjöförsvarets ordnande, som förklarade sig väl inse behovet af en högskola, der flottans officerare kunde beredas tillfälle att ytterligare utvidga förvärfvade kunskaper för yrket, men ansåg det åsyftade ändamålet kunna vinnas, om undervisningen vid härens krigshögskola å Marieberg ordnades på ett för sjöofficerarnes utbildning förmånligare sätt. Med anledning häraf fann Kongl. Maj:t, i beslut den 8 maj 1874, frågan för det dåvarande ej böra till någon åtgärd föranleda. I skrifvelse den 29 november 1878 framstälde dåvarande chefen för flottans militärpersonal förslag till inrättande af en högre sjökrigsskola, hvilken dock i främsta rummet afsåg utbildning för minvapnets skötaude. Förslaget godkändes i hufvudsak och i propositionen till 1879 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof blef anslag för en dylik högskola samt för föreläsningar å stationerna i ämnen, som icke inginge i nämnda högskolas program, äskadt under titeln »till befrämjande af den högre sjöofficersbildningen». Kostnaden härför beräknades till 9,000 kronor. Statsutskottet yttrade i frågan, att, som inrättandet af denna lärokurs syntes utan alltför stora olägenheter kunna anstå till ett annat år, ansåg sig utskottet med hänsyn till den då varande ekonomiska ställningen icke böra tillstyrka ett nytt ordinarie anslag; och, som utskottet vid sådant förhållande saknat anledning att ingå i granskning af förslaget i öfrigt, hemstälde utskottet, att anslaget icke måtte af Riksdagen beviljas. Riksdagen beslöt också, i öfverensstämmelse härmed, att icke bifalla Kongl. Maj:ts framställning i ämnet. Sedan dess hade behovet af en högskola blifvit allt mer och mer erkändt inom vapnet och det vore icke för mycket sagdt, att ett stort flertal af

vapnets officerare med hoppfull längtan emotsåge tiden för en högskolas inrättande.

Anordnandet af en högre undervisningskurs för sjöofficerare vore alltså en angelägenhet, som icke borde undanskjutas. I fråga åter om sättet för meddelande af denna högre undervisning, kunde det af skäl, som funnes anförda i chefens för sjöförsvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 8 januari 1879, bilagdt Kongl. Maj:ts proposition till samma års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof, ingalunda vara lämpligt att förlägga meddelandet af denna undervisning till någon för armén och flottan gemensam undervisningsanstalt, helst som i mån af vapnens förbättrande och kunskapsfordringarnes ökande, rena specialstudier blefve allt nödvändigare och i följd deraf hvarje högre militärt läroverk alltmer måste blifva en specialskola. På grund deraf borde hos oss, såsom i de flesta andra utländska mariuer, inrättas ett fullt sjelfständigt högre undervisningsverk för sjöofficerare.

Detta undervisningsverks uppgift skulle blifva *dels* att låta subalternofficerarne vid flottan få komplettera och utvidga de kunskaper af mera teknisk natur, hvilka i sjökrigsskolan icke kunde meddelas till den utsträckning, som fordrades för skötandet, äfven i mera underordnade befattningar än den af fartygschef, af vår dyrbara och komplicerade materiel, hvilket ändamål bäst skulle vinnas genom anordnande af en *obligatorisk* kurs för subalternofficerare i den ålder, att de i en sådan kurs förvärfvade insigter kunde komma vapnet och dess officerare till gagn på de mera ansvarsfulla poster, som af dem komme att beklädas, såsom t. ex. artilleri- och torped-officerare på stridsfartygen, befälhafvare vid minpositioner och torpedbåtschefer, *dels ock* att lemna äldre officerare vid flottan tillfälle att i en *frivillig* kurs inhemta kännedom om beskaffenheten af de många olika frågor, hvarpå sjökrigskonsten hvilade, samt af riktningen i sjökrigskonstens och sjökrigsmaterielens utveckling m. m., och borde den *obligatoriska* kursen vara tvåårig med en sammanlagd undervisningstid af omkring 13 månader och den *frivilliga* kursen pågå under *en* vinter.

Vidare hade chefen för flottans stab afgifvit förslag i fråga om högskolans personal och lokal samt de för ändamålet erforderliga kostnader. I likhet med bemälda chef hade chefen för fasta minförsvaret samt stationsbefälhafvarne vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm i afgifna yttranden, för hvilkas hufvudsakliga innehåll departementschefen redogjort, förordat inrättande af en sådan högskola. För egen del anför departementschefen, hurusom den utveckling, som den moderna sjökrigsmaterielen, under senare tider erhållit, hade medfört

betydligt höjda fordringar på den nutida sjöofficerens kunskaper i flera riktningar. Att vid sjökrigsskolan meddela de för sjöofficeren numera behöfliga insigterna i användandet af såväl minvapnet som den komplicerade artillerimaterielen, låte sig ej göra; och i allt fall borde det i berörda hänseenden erforderliga kunskapsmättet lämpligast inhemtas först efter det den unge officeren haft någon tids sjötjenstgöring och genomgått praktiska kurser vid såväl exercis- som skjutskola. På grund häraf och under åberopande i öfrigt af hvad såväl chefen för flottans stab som stationsbefälhafvarne vid flottans båda stationer anfört i fråga om vigten af ett sjelfständigt högre undervisningsverk för sjöofficerare, ansåge departementschefen inrättandet snarast möjligt af en dylik undervisningsanstalt, hvilken lämpligen borde förläggas i Stockholm och benämnas sjökrigshögskola, vara af ett verkligt behof högelingen påkalladt.

Denna högskolas hufvudsakliga uppgift borde vara att lemna yngre sjöofficerare tillfälle till att utvidga sina kunskaper i åtskilliga sådana ämnen, hvilka icke i tillräcklig omfattning eller ej alls studerats vid sjökrigsskolan, och i öfrigt följa utvecklingen af sjövapnets olika grenar, hvarjemte, i likhet med hvad det till 1879 års Riksdag framlagda förslag i ämnet afsåg, det skulle vara jemväl äldre officerare vid flottan, som sådant önskade, förunnadt att efter gjord anmälan och i den mån tjenstgöringen det medgäfve, få följa föreläsningar vid högskolan. Om högskolans uppgift finge anses vara den nu antydda, syntes undervisningen derstädes lämpligen kunna anordnas för de yngre officerarne i en tvåårig undervisningskurs med dertill hörande afgangsexamen samt för äldre officerare medelst föreläsningar under höst- och vintermånaderna hvart annat år. Mot en obligatorisk kurs, i den mening att dess genomgående skulle vara ett kompetensvilkor för befordran till kapten, hyste departementschefen vissa betänkligheter. Visserligen egde vid artilleriet och fortifikationen det förhållande rum, att genomgående af kurs vid högskola vore ett oeftergifligt vilkor för vinnaude af befordran, men härvid vore dock att märka, att för den, som icke lyckats genomgå den föreskrifna kursen vid högskolan, stode i allmänhet öppet att erhålla transport till infanteriet och der vinna befordran i vanlig ordning. För den sjöofficer deremot, som efter vid pass 5 à 6 års tjenstgöring vid vapnet blefve underkänd vid examen i sjökrigshögskolan och sålunda icke kunde till kapten befordras, skulle en sådan utväg icke stå öppen. Då likväl det ojemförligt största antalet officerare syntes komma att godkännas i denna examen, borde i ett så praktiskt yrke som sjöofficerens det ringa antal, som i samma examen kunde blifva underkändt,

finna lämplig användning åtminstone såsom kaptener, hvadan departementschefen funne sig icke böra föreslå att nämnda examen skulle vara obligatorisk för vinnande af befördran.

Efter en redogörelse för undervisningens anordnande och undervisningsämnenas vid den ifrågasatta högskolan, (sid. 21) anför departementschefen vidare i afseende å sjökrigshögskolans personal att densamma borde utgöras af:

- en chef af regementsofficers grad;
- en adjutant af kaptens eller sulbalternofficers grad;
- lärare till erforderligt antal; samt
- en vaktmästare.

Beträffande lokal för sjökrigshögskolan kunde, enligt verkställd utredning, för närvarande icke någon sådan beredas i de för flottans räkning disponerade lägenheter. Intill dess sådan lokal kunde erhållas, gäfves icke någon annan utväg än att för ändamålet förhyra lokal, hvarför medel borde begäras å extra stat.

I fråga om den årliga kostnad, som inrättandet af en sjökrigshögskola skulle medföra, meddelade departementschefen, med erinran att aflöningsförmånerna till chefen och adjutanten skulle utgå af anslaget till aflöning för flottans corps och stater och sålunda icke böra här upptagas, att, vid den af chefen för flottans stab gjorda beräkningen af arfvodena till lärarne, de vid krigshögskolan utgående arfvodena tagits till ledning. I sistnämnda högskola utginge lärarearfvodena med 300 kronor årligen för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan. Då emellertid läsåret vid sjökrigshögskolan vore afsedt att vara omkring en tredjedel kortare än det vid krigshögskolan, borde lärarearfvodena i proportion dertill kunna minskas till 200 kronor årligen för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan. Hvad kostnaden för föreläsningarne anginge, hvilka borde anordnas hvartannat år, skulle densamma utgöra 3,000 kronor, och hade alltså hälften deraf upptagits i beräkningen af den årliga utgiftsstaten. Arfvodet för vaktmästaren borde bestämmas till 800 kronor, med rätt till fri bostad i sjökrigshögskolans lokal. Till inköp af böcker, instrument, ved, ljus m. m. borde afses 2,500 kronor årligen.

Den årliga utgiftsstaten för sjökrigshögskolan skulle alltså, enligt i flottans stab uppgjord kostnadsberäkning, få följande utseende:

arfvoden åt lärare, beräknade efter 200 kronor årligen för hvarje timmes undervisning i veckan..... kr. 6,300: —

Transport kr. 6,300: —

	Transport kr. 6,300: —
för föreläsningars hållande, enligt samma beräknings-	
grund	» 1,500: —
en vaktmästare, förutom fri bostad	» 800: —
inköp af böcker, instrument, kartor, ved, ljus m. m.	» 2,500: —
	<hr/> Summa kr. 11,100: —

hvertill skulle komma tills vidare för hyra af lokal..... » 1,800: —

rörande hvilket sistnämnda belopp framställning gjordes under extra anslagen.

Med afseende derå att kostnaden för föreläsningars hållande skulle ena året helt och hållet besparas för att det andra året utgå med dubbla beloppet af den i årliga utgiftsstaten upptagna summa, borde det ordinarie anslaget för skolan erhålla reservationsanslags natur.

Af hvad till statsrådsprotokollet anförts har utskottet funnit behövet af ifrågavarande högskola vara ådagalagdt. På sätt utskottet under punkterna 2:o och 5:o här ofvan omförmält, kunna medel till den årliga ordinarie utgiftsstaten beredas utan ökning af denna hufvudtitels ordinarie anslag medelst motsvarande minskning i anslaget till aflöning för flottans corpser och stater; och hvad beträffar det å extra stat för år 1898 begärda anslaget å 1,800 kronor till förhyrande af lokal för högskolan, synes den utgift, som i detta hänseende erfordras, intill dess sådan lokal kan i de för flottans räkning disponerade lägenheter i hufvudstaden beredas, kunna af Kongl. Maj:t bestridas af femte hufvudtitelns allmänna besparingar och torde följaktligen något särskildt anslag icke behöfva för ändamålet anvisas.

På grund häraf hemställer utskottet,

att Riksdagen må, vid bifall till hvad utskottet i punkt 5:o mom. a) af detta utlåtande föreslagit, å denna hufvudtitel främst under »undervisningsverken» uppföra ett reservationsanslag under titeln »sjökrigshögskolan» till belopp af 11,100 kronor.

Vid bifall till hvad utskottet i denna punkt föreslagit kommer anslaget till undervisningsverken, nu 39,820 kronor, att höjas med 11,100 kronor till 50,920 kronor.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

Angående
lots- och fyr-
inrättningen
med lifrädd-
ningsan-
stalterna.

[8.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag måtte upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,400,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 1,400,409 kronor; hvarvid Kongl. Maj:t tillika förutsatt, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande måtte såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 5) har herr friherre *R. M. Klinckowström*, under förmenande att å ifråguvarande anslag under de 11 åren 1885—1895 funnits reservationer till sammanlagdt belopp af 5,143,060 kronor, yrkat att anslaget måtte i 1898 års riksstat nedsättas med en tiondedel af nämnda belopp eller alltså med 514,306 kronor till 885,694 kronor.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 31) har herr *A. Hedin* från Stockholm föreslagit, att Riksdagen måtte vid anmälan af sitt beslut med anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning, anhålla, att inspektörsbefattningen hos lotsstyrelsen måtte indragas.

Till stöd för sitt berörda förslag har sistnämnda motionär åberopat lotsstyrelsens skrifvelse till Kongl. Maj:t den 7 maj 1896, deri styrelsen — med förmålan att de inspektionsresor, som det ålåge den hos lotsstyrelsen anstälde inspektören att utföra, kunde anförtros åt de under lotsstyrelsen tjenstgörande lotskaptenerna och bemälda tjenstemans åliggande i öfrigt uppdragas åt lotskaptenen i Stockholm samt att vid sådant förhållande ifrågavarande inspektörsbefattning skulle kunna indragas — hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes ej mindre gilla ett af lotsstyrelsen uppgjort, skrifvelsen bifogadt förslag till ändringar i vissa §§ af instruktionen för lotsstyrelsen den 30 november 1888 än äfven tillåta, att ett årligt belopp af 600 kronor finge af lotsverkets medel utbetalas till lotskaptenen i Stockholm för fullgörande af de i nämnda förslag honom ålagda särskilda uppdrag; i sammanhang hvarmed lotsstyrelsen, med öfverlemnande af en af lotsinspektören gjord ansökning om afsked, föreslagit, att honom måtte vid beviljandet af det sökta afskedet tilldelas ej mindre pension ur flottans pensionskassa samt fyllnadspension från lotsverket an äfven på lotsverkets indragningsstat ett årligt belopp, tillsammans 5,050 kronor.

Enligt hvad utskottet inhemtat, har emellertid Kongl. Maj:t i bref till lotsstyrelsen den 9 juli 1896 förklarats sig icke finna berörda framställning till någon åtgärd föranleda.

Beträffande herr friherre Klinckowströms omförmälda yrkande om nedsättning uti ifrågavarande anslag får utskottet i tillämpliga delar åberopa hvad utskottet i punkt 6:o af sitt utlåtande n:o 5 anfört för afslag å en liknande framställning af motionären angående ett reservationsanslag under fjerde hufvudtiteln. Motionärens framställning beträffande anslaget till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna synes utskottet än mindre påkallad, då ju beloppet af detta anslag endast utgör en beräkning af inkomsten af fyr- och båkafgifterna, hvilka det tillkommer Kongl. Maj:t att, utan Riksdagens hörande, bestämma och Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1888 förklarats, bland annat, att dessa afgifter icke äro att betrakta såsom en inkomstkälla för tillgodo-seende af statens allmänna behof, utan såsom en särskild af en viss rörelse utgående afgift, uteslutande afsedd för underhåll och förbättrande af de för denna rörelsens underlättande inrättade anstalter, hvarför dessa afgifter städse borde afvägas så, att de utan något statens bidrag blifva för dessa ändamål tillräckliga.

Oaktadt Riksdagen i berörda skrifvelse tillika uttalade såsom sin åsigt, att det vore bäst, att Kongl. Maj:t med bibehållande af sin konstitutionella rätt att bestämma fyr- och båkafgiften också sjelf tillsäga, att med dessa medel icke blott säkerhetsanstalterna underhölles och utvecklades, utan jemväl för personalen de aflönings- och pensionsförmåner bereddades, på hvilka den kunde anses hafva skäligt anspråk, bör detta naturligtvis icke utgöra hinder för Riksdagen att, på sätt herr Hedin påyrkat, hos Kongl. Maj:t göra anhållan om vidtagande af åtgärder i ett eller annat afseende, som berör lots- och fyrväsendet.

Hvad herr Hedins ifrågavarande motion i öfrigt beträffar, har Kongl. Maj:t visserligen, på sätt utskottet ofvan omförmäلت, afslagit en af lotsstyrelsen hos Kongl. Maj:t gjord framställning om lotsinspektörsbefattningens indragning, men utskottet vill dock antaga, att de hinder, som uppstått sig mot berörda förslag och som torde vara att söka åtminstone delvis i svårigheten att vid generallotsdirektörens frånvaro få den nautiska och tekniska insigten inom lotsstyrelsen lämpligen representerad, möjligen skulle kunna undanrödjas, samt att Kongl. Maj:t vid förnyad pröfning af frågan således skulle finna en utväg att på annat sätt än det af lotsstyrelsen föreslagna ordna dessa förhållanden. På grund häraf har utskottet ansett, att herr Hedins omförmälda motion bör föranleda Riks-

dagen att hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida icke en omreglering af lotsstyrelsen i sådant syfte borde göras.

Utskottet hemställer därför:

a) att Riksdagen må, med afslag å herr friherre Klinckowströms öförmälda motion i denna del, upptaga det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,400,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar 409 kronor, i riksstaten utföra detsamma med 1,400,409 kronor, äfvensom medgifva, att de å inkomstiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hitills användas för de med anslaget afsedda ändamål; samt

b) att Riksdagen må, i anledning af herr Hedins öförmälda motion, hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke en omreglering af lotsstyrelsen kunde ske, hvarigenom särskild inspektör för lotsverket gjordes obefhöflig.

Öfriga ordinarie anslag.

Angående
öfriga
ordinarie
anslag.

[9.]

9:o. I afseende å öfriga, här ofvan ej omnämnda anslag under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon annan ändring, än att, till jemnande af hufvudtitelns slutsumma, anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., 46,929 kronor, måtte höjas med 95 kronor till 47,024 kronor; och får utskottet i anledning deraf hemställa,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, må i 1898 års riksstat upptagas till oförändrade belopp, dock att anslaget till skrifmaterialier

och expenser, ved m. m. må få till beloppet jemkas i den mån, som för jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Extra anslag.

10:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förhyrande af lokal för sjökrigshögskolan på extra stat för 1898 bevilja ett belopp af 1,800 kronor.

Under hänvisning till hvad utskottet i punkten 7:o här ofvan anfört, får utskottet hemställa,

att denna Kongl. Maj:ts framställning icke må af Riksdagen bifallas.

11:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, af det år 1896 beviljade anslag till *anskaffning af fartygsmateriel* på extra stat för år 1898 anvisa återstoden 6,340,000 kronor.

Uti förenämnda inom Första Kammaren väckta motion (n:o 5) har herr friherre *R. M. Klinckowström* yrkat, *dels* att den af Kongl. Maj:t i berörda afseende äskade anvisning måtte nedsättas till 3,000,000 kronor; *dels ock* att för beredande af medel i främsta rummet till nybyggnad af flottans sjögående fartygsmateriel, men äfven för andra försvarsändamål måtte upptagas ett statslån samt att beloppet af detta lån måtte bestämmas till sextiosex millioner kronor, att utgå med högst tio millioner kronor hvarje år, och att de besparingar å statsregleringen årligen, som ej, enligt Riksdagens beslut användes till statsregleringen, måtte användas *först* till nu ifrågasatta tio millioner kronor, och fyllnaden till tio millioner kronor derefter skedde genom af riksgäldskontoret upptaget inhemskt lån mot af nämnda kontor uppsägbara obligationer, löpande med 3 $\frac{1}{10}$ procent årlig ränta, hvarjemte motionären i sitt yrkande förklarar sig vidhålla de vid 1896 års riksdag af honom uttalade, i motionen angifna grunder i denna fråga.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet erinrar departementschefen derom, att Kongl. Maj:t till nästförflutna års Riksdag gjort framställning om anvisande af medel för anskaffning af fartygsmateriel i öfverensstämmelse med ett uppgjort program, enligt hvilket vår flotta under

Angående
anslag till
lokal för
sjökrigs-
högskola.
[10.]

Angående
anslag till
nyanskaff-
ning af far-
tygsmateriel
m. m.
[11.]

år 1898 skulle komma att ega sex 1:a kl. pansarbåtar, fem torpedkryssare, tolf 1:a kl. och nio 2:a kl. torpedbåtar, och för detta ändamål äskat ett anslag på extra stat, att utgå under åren 1897 och 1898, af 11,780,000 kronor, för hvilket belopp beräknades kunna anskaffas två 1:a kl. pansarbåtar, fyra torpedkryssare och sex 1:a kl. torpedbåtar, samt att Riksdagen, som icke gjort någon anmärkning mot det framlagda programmet, beviljat för anskaffning af ny fartygsmateriel ett belopp af 11,780,000 kronor och anvisat deraf på extra stat för år 1897 ett belopp af 5,440,000 kronor, i sammanhang hvarmed Riksdagen uttalat önskvärheten deraf, att fartygsmaterielen, i den mån lämpligen ske kunde, anskaffades inom landet.

Till följd häraf hade kontrakt om byggande af två 1:a kl. pansarbåtar och två torpedkryssare blifvit med inhemska verkstäder uppgjorda och tre torpedbåtar börjat byggas vid flottans varf. Af dessa fartyg skulle torpedkryssarne levereras innevarande år, och vore torpedbåtarne samt pansarbåtarne afsedda att blifva färdiga under våren 1898.

Enär 1896 års Riksdag efter gemensam votering beslutit att till anskaffning af fartygsmateriel bevilja 11,780,000 kronor och deraf på extra stat för år 1897 anvisa 5,440,000 kronor samt Kongl. Maj:t på grund af Riksdagens berörda beslut och i öfverensstämmelse med Riksdagens dervid uttalade önskan redan vid inhemska verkstäder bestått den större delen af ifrågavarande materiel såväl hvad fartyg som bestyckning beträffar att levereras senast under år 1898, synes utskottet detta Riksdagens beslut föranleda, att återstoden af det beviljade beloppet anvisas på extra stat för år 1898.

Vid sådant förhållande och då en icke oväsentlig del af de medel, som medelst det af friherre Klinckowström föreslagna lån skulle anskaffas, redan genom Riksdagens beslut år 1896 och innevarande år beviljats samt 1895 och 1896 årens Riksdagar afslagit då gjorda framställningar om upptagande af lån för försvarsändamål, anser utskottet, att herr friherre Klinckowströms omförmälda motion i denna del ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Slutligen har utskottet velat uttala önskvärheten deraf, att den del af ifrågavarande fartygsmateriel, som ännu ej blifvit beståld, jemväl må, i den mån lämpligen ske kan, anskaffas inom landet.

Utskottet hemställer fördenskull:

a) att Riksdagen må, utan afseende å herr friherre Klinckowströms omförmälda motion i denna del, till

anskaffning af fartygsmateriel af härför beviljad be-
lopp anvisa på extra stat för år 1898 återstående
6,340,000 kronor; samt

b) att herr friherre Klinckowströms berörda mo-
tion i hvad den afser upptagande af ett lån för för-
svarsändamål ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

12:o. Till *anskaffning af kanoner i reserv för flottans fartyg* har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 115,000 kronor.

Uti sin förenämnda motion har herr friherre R. M. Klinckowström yrkat, att berörda framställning måtte af Riksdagen afslås.

Till statsrådsprotokollet (sid. 25) har departementschefen erinrat, hurusom Kongl. Maj:t i proposition till sistlidna års Riksdag föreslagit Riksdagen att till anskaffande af kanoner i reserv för flottans fartyg bevilja ett extra anslag af 90,000 kronor; men att Riksdagen emellertid i skrifvelse den 9 maj 1896 anmält, att, enär denna anskaffning syntes kunna för tillfället anstå, framställningen icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Frågan härom hade af marinförvaltningen åter upptagits i embetsverkets förutnämnda skrifvelse den 18 september 1896, och, såsom departementschefen vid ärendets föredragning den 13 januari 1896 inför Kongl. Maj:t anfört, hade pansaret och de moderna, jämförelsevis tunga men ytterst kraftiga kanonerna gemensamt bidragit dertill, att nutidens stridsfartyg förde ett i förhållande till deras storlek inskränkt antal kanoner. Men ju färre pjäser, som inginge i ett fartygs bestyckning, af desto större vigt vore också hvarje särskild pjäs för fartygets stridsduglighet. Det moderna artilleriet vore af flere orsaker, såsom projektilernas stora utgångshastighet, de nya krutsorternas inverkan på kanonernas inre m. m., utsatt för stark slitning och kunde därför icke, såsom t. ex. under de numera föråldrade slätborrade kanonernas tid, göra tjenst för ett snart sagdt obegränsadt antal skott. De moderna kanonernas temligen invecklade konstruktion kunde föranleda afbrott i deras användbarhet äfven under fredliga öfningar och af dylika kanoner hade vi ej andra att begagna vid manskapets utbildning i skjutning än dem, som i händelse af krig skulle användas mot fienden. Att vår flotta under en följd af år varit nog lycklig att undgå sådana olycks- händelser, som inträffat inom främmande mariner, finge ej föranleda till glömska af den fara, man i nu antydda hänseende löpte. Det syntes därför vara oundgängligen nödvändigt, att för våra stridsfartyg anskaffades reservkanoner, som kunde ersätta under skjutöfningar i fredstid eller under krig skadade pjäser; och denna nödvändighet framträdde så mycket starkare,

Angående
anslag till
kanoner i
reserv för
flottans
fartyg.
[12.]

som vår flottas fartyg, i följd af sina jemförelsevis obetydliga dimensioner, endast kunde föra ett ringa antal kanoner. Flera af dessa fartyg förde sålunda endast en å två kanoner samt 2 å 4 mindre artilleripjeser, och gjordes en af det ena eller andra slaget, obrukbar, så vore fartygets stridsduglighet reducerad på ett högst betänkligt sätt.

Under uttalande deraf, att det visserligen vore önskvärdt, att man kunde anskaffa reservkanoner af alla de certer, som å flottans fartyg användes, men att anskaffning af kanoner af de större certerna medförde efter våra förhållanden betydlig kostnad, hade departementschefen hemställt om äskande af medel till anskaffning af 4 st. 12 cm. och 5 st. 57 mm. kanoner, för hvilken anskaffning kostnaden då beräknades till 90,000 kronor.

Marinförvaltningen hade nu föreslagit, att anslag måtte begäras för anskaffning af 4 st. 12 cm. och 5 st. 57 mm. kanoner, men på grund af nyligen höjda leveranspris hade förvaltningen funnit sig nu icke kunna beräkna kostnaden härför till lägre belopp än 115,000 kronor.

Lika med marinförvaltningen ansåg departementschefen detta behof vara af den beskaffenhet och så viktigt att fylla, att detsamma måste så snart som möjligt tillgodoses.

Med hänsyn till andra anslagsbehof under denna hufvudtitel, som syntes utskottet mer angelägna att tillgodose än det nu föreliggande, har utskottet ansett att för ifrågavarande anskaffning icke bör anslås högre belopp än 50,000 kronor för år 1898.

Utskottet hemställer därför:

a) att Riksdagen må, till anskaffning af kanoner i reserv för flottans fartyg, på extra stat för år 1898 anvisa 50,000 kronor; samt

b) att herr friherre Klinckowströms omförmälda motion i denna del må härigenom anses besvarad.

Angående
anslag till
artilleri-
ammunition
för fartygen.
[13.]

13:o. Till *artilleriammunition för fartygen* har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 86,000 kronor.

I sin förenämnda motion har herr friherre *R. M. Klinckowström* yrkat, att berörda framställning måtte af Riksdagen afslås.

Såsom af statsrådsprotokollet inhemtas, hade marinförvaltningen i afseende å nämnda anskaffning uti skrifvelse den 18 september 1896 anfört, att de år 1896 till nybyggnad anbefalda stridsfartygen skulle under år 1898 blifva färdiga med en bestyckning af tillsammans 50 kanoner, för hvilka en föreskrifven 2:a utredning artilleriammunition beräknades

kosta 342,000 kronor, då i densamma inginge röksvagt krut till såväl de snabbskjutande kanonernas patroner som de gröfre pjesernas stridsladdningar.

Då det vore af stor vigt, att anskaffningen af denna ammunition påbörjades, innan fartygen vore färdiga, och att således åtminstone någon del deraf nu blefve anskaffad, ansåge departementschefen, att anslagsbehovet i denna del för år 1898 borde upptagas till 86,000 kronor.

Då i det år 1896 beviljade anslag till ny fartygsmateriel ingår kostnaden för anskaffning af en 1:a artilleriammunitionsutredning samt, enligt hvad utskottet inhemtat, för flottans nu befintliga stridsfartyg redan finnes jemväl en 2:a sådan utredning, har utskottet ansett, att med ifrågavarande anskaffning bör kunna för närvarande anstå.

Utskottet hemställer därför,

att, i enlighet med herr friherre Klinckowströms omförmälda yrkande, Kongl. Maj:ts förevarande framställning ej må af Riksdagen bifallas.

14:o. Till bomullskrut för torpeder har Kongl. Maj:t på extra stat för år 1898 äskat 5,000 kronor. I sin förenämnda motion har herr friherre *R. M. Klinckowström* hemställt, att berörda framställning måtte af Riksdagen afslås.

*Angående
anslag till
bomullskrut
för torpeder.
[14.]*

Utskottet, som af statsrådsprotokollet inhemtat, att ifrågavarande bomullskrut är afsedt till laddningar för de torpeder, som ingå i de under byggnad varande stridsfartygens utredning, hemställer,

att Riksdagen må, utan afseende å herr friherre Klinckowströms omförmälda motion i denna del, till bomullskrut för torpeder på extra stat för år 1898 anvisa 5,000 kronor.

15:o. I enlighet med Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet, under erinran att Riksdagen under en följd af år till ifrågavarande ändamål beviljat enahanda belopp, hemställa,

*Angående
anslag till
skjutförsök.
[15.]*

att till *skjutförsök* må på extra stat för år 1898 anvisas ett belopp af 10,000 kronor.

Angående
anslag till
förrådshus
för fasta min-
försvaret och
inredning af
förråd för
torpeder i
Karlskrona.

[16.]

16:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Karlskrona bevilja 92,490 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa 46,245 kronor.

Enligt departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet funnes för fasta minförsvaret och uppläggning af torpeder för närvarande i Karlskrona ett gemensamt förrådshus. I följd af ökad tillgång på torpeder hade det i denna byggnad befintliga utrymmet för förvaring af sådana blifvit allt mera otillräckligt, så att för de stationen tillhörande torpeder icke kunnat inom förrådshuset beredas plats på annat sätt än genom deras uppläggande så högt, att den nödvändiga tillsynen och skötseln af desamma högeligen försvårades. För att bereda det ökade utrymme, som sålunda kräfdes för uppläggning af torpeder, hade af cheferna för min- och ingenjördepartementen vid flottans station i Karlskrona uppgjorts ett förslag, enligt hvilket ett nytt förrådshus för fasta minförsvaret skulle uppföras vester om sjöinstrument- och sjökarteförrådet och det nuvarande förrådshuset i sin helhet inredas till förvaringsrum för torpeder med dertill hörande mindre verkstad. Det härtill hörande kostnadsförslaget för ifrågavarande anordningar slutade å ett belopp af 92,490 kronor, fördeladt på följande poster:

nytt förrådshus för fasta minförsvaret.....	kr. 30,500: —
spåranläggningar mellan nyssnämnda förrådshus och nuvarande spår.....	» 2,860: —
brygga af sten och flytande vågbrytare af trä för fasta minförsvaret	» 32,390: —
spårväg mellan nyssnämnda brygga och förrådshuset för fasta minförsvaret	» 4,670: —
inredning af förråd för torpeder i den del af förrådsbyggnaden, som nu innehafves af fasta minförsvaret, ...	» 14,970: —
brygga för uttagande af torpeder	» 5,210: —
spårväg » » » »	» 1,890: —
	Summa kr. 92,490: —

Behovet af ett förrådshus för fasta minförsvaret m. m. hade redan af marinförvaltningen i dess skrifvelse den 17 september 1895 anmälts; och hade Kongl. Maj:t föreslagit 1896 års Riksdag att för ifrågavarande ändamål bevilja ett anslag af 92,490 kronor och deraf anvisa hälften med 46,245 kronor på extra stat för år 1897.

Riksdagen hade, enligt hvad departementschefen vidare erinrar, i skrifvelse den 9 maj 1896 anmält, att, enär, i jemförelse med andra anslags-

behof under femte hufvudtiteln, detta byggnadsföretag synts Riksdagen kunna utan större olägenhet för tillfället anstå, Kongl. Maj:ts framställning i ämnet icke af Riksdagen bifallits.

Af ordalagen i Riksdagens nyssberörda skrifvelse framginge emellertid, att Riksdagen erkänt behofvet af det ifrågasatta byggnadsföretaget och ansett detsamma endast för tillfället böra uppskjutas. Då det växande antalet torpeder gjorde bristen på behöfligt utrymme alltmera känbar och en ökning i detta utrymme vore oundgänglig, om denna ytterst viktiga och dyrbara materiel (en torped kostade 8 à 9 tusen kronor) skulle kunna erhålla den vård och ständiga, noggranna tillsyn, som dess beskaffenhet kräfde, samt kunna ur förrådet uttagas med den snabbhet, som vid hastigt påkommande behof, t. ex. vid mobilisering, påkallades, och med den trygghet, som dess ömtåliga konstruktion nödvändiggjorde, såvidt den »inskjutna» torpeden skulle fortfarande vara tillförlitlig, ansåge sig departementschefen böra för Kongl. Maj:t framhålla vigten af det föreslagna förrådshusets uppförande, hvarom marinförvaltningen jemväl erinrat i sin skrifvelse den 18 sistlidne september.

Då behofvet af ett nytt förrådshus för ifrågavarande dyrbara och ömtåliga materiel synes utskottet ådagalagdt, har utskottet ansett, att medel härför böra beviljas. Men då utskottet af det uppgjorda kostnadsförslaget funnit, att deri upptagits sammanlagdt 15,435 kronor 34 öre till oförutsedda utgifter och varfsprocent samt kostnaderna i öfrigt icke synas hafva blifvit lågt beräknade, har utskottet förestält sig, att utgifterna för ifrågavarande ändamål skulle kunna utan olägenhet begränsas till 80,000 kronor.

Utskottet hemställer derför,

att Riksdagen må, till förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Karlskrona, bevilja 80,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa 40,000 kronor.

17:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *ny docka i Karlskrona* bevilja 475,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa 150,000 kronor.

*Angående
anslag till ny
docka i
Karlskrona.*

Herr friherre *R. M. Klinckowström* har uti en i Första Kammaren väckt motion (n:o 5) yrkat bland annat, att Kongl. Maj:ts nämnda förslag måtte af Riksdagen afslås.

[17.]

Härjemte har utskottet velat omförmäla, att herr *C. E. Ljungberg* i en inom samma kammare väckt motion (n:o 37) yttrat sig om

förevarande framställning utan att i afseende å densamma göra något yrkande.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen erinrat, att Kongl. Maj:t af 1896 års Riksdag äskade för byggande af ny docka i Karlskrona i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af varfschefen derstädes uppgjort förslag ett extra anslag af 475,000 kronor, men att Riksdagen i skrifvelse den 9 maj 1896 anmälde, att Riksdagen, som funnit utredningen beträffande det föreslagna dockbyggnadsarbetet icke vara så fullständig, att Riksdagen derå kunnat grunda ett beslut, i allt fall ansett andra ifrågasatta anslagsbehof under denna hufvudtitel vara mera angelägna att tillgodose än det ifrågavarande, i följd hvaraf Kongl. Maj:ts berörda framställning icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Då departementschefen fortfarande ansåge det vara för vårt sjöförsvars utveckling och trygghet oundgängligen nödigt, att i Karlskrona anlades en docka af sådana dimensioner, att en 1:a kl. pansarbåt kunde i densamma intagas, äfven om den blifvit skadad så att dess djupgående väsentligt ökats eller den erhållit slagsida, funne departementschefen sig af sin pligt manad att å nyo göra hemställan om detta ärendes framläggande för Riksdagen.

Enligt det af varfschefen i Karlskrona med skrifvelse den 29 oktober 1894 till marinförvaltningen öfverlemnade förslag, hvarpå propositionen till 1896 års Riksdag varit grundad, skulle den nya dockan anläggas vester om det utanför de nu befintliga s. k. nya dockorna varande yttre svajningsrummet och sträckas i riktning ungefär nord och syd samt ega den längd, som erfordrades för att inrymma fartyg af 90 meters längd, äfvensom en portöppning af 20,78 meters bredd och 7,5 meters medelvattendjup på tröskeln. Den för byggande af denna docka upprättade kostnadsberäkningen slutade på ett belopp af 475,000 kronor, hvartill skulle komma kostnaden för vissa ändringsarbeten å tillhoppa 28,300 kronor, hvilken sistnämnda kostnad emellertid ansågs kunna gäldas från ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

Uti sitt anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1896 hade departementschefen vidrört äfven ett par andra förslag till anskaffande af en ny, större docka i Karlskrona, af hvilka det ena, åsyftande en vester om de nuvarande nya dockorna befintlig fördjupnings användande till docka, skulle medföra en kostnad af 917,530 kronor, och det andra, afseende förlängning af en bland de nuvarande dockorna till omkring 93 meters längd, visserligen beräknats komma att kosta en-

dast omkring 337,000 kronor, men i stället vore behäftadt med den betydande olägenheten, att portöppning icke kunde erhållas nog rymlig för att medgifva intagandet af en 1:a kl. pansarbåt i det tillstånd, i hvilket den efter liden bottenkada kunde förväntas flyta. Vid en jämförelse mellan de tre sålunda omförmälda förslagen syntes icke någon tvekan kunna råda om det förstnämnda förslagets företräde framför de öfriga.

För den ytterligare utredning, som Riksdagen ansett erforderlig, hade chefen för ingenjördepartementet vid flottans varf i Karlskrona uti skrifvelse till varfschefen den 21 september 1896 lemnat följande redogörelse för samtliga de förslag i ämnet, som på senare åren blifvit framställda.

Den 29 juni 1889 aflemnade chefen för ingenjördepartementet till varfschefen i Karlskrona ett förslag till förlängning af dockan n:o 1 af de s. k. nya dockorna. De nya dimensionerna skulle blifva: 80 meters längd i bottenplanet, 16 meters bredd i portöppningen och 6,53 meters vattendjup på tröskeln. Kostnaden var beräknad till 282,000 kronor.

Samma dag inlemnades jemväl förslag till anläggning af två större dockor å området vester om nya dockorna; den yttre, som skulle kunna rymma fem pansarbåtar, skulle blifva 92,5 meter lång i bottenplanet och den inre, med plats för tre dylika båtar, skulle blifva 81 meter lång; portöppningarna skulle blifva 18 meter breda och hafva ett vattendjup af 6,83 meter. Kostnaderna beräknades till respektive 2,896,000 kronor och 1,470,000 kronor.

Den 21 augusti 1893 aflemnades, likaledes till varfschefen, ett förslag till förlängning af meranämnda docka n:o 1 till 93,8 meters längd och öfriga dimensioner lika föregående förslag. Kostnaden beräknades till 337,000 kronor.

Den 28 september samma år insändes till chefen för mariningeniörstaten förslag till den s. k. gamla dockans förlängning, hvilket förslag slutade på en summa af 74,600 kronor. Längden i botten skulle blifva 101 meter, bredd i porten 15,26 meter och vattendjupet 5,1 meter.

Den 27 augusti 1894 inlemnades till chefen för mariningeniörstaten förslag till en 118,76 meter lång docka, sprängd i berget å vestra delen af nya varfvet och försedd med portar i båda ändar, den södra kommunicerande med öppna sjön och den norra med området vester om nya dockorna. Bredden i portöppningen var 20,78 meter och vattendjupet 7,5 meter. Kostnaden skulle belöpa sig till 616,000 kronor.

Den 29 oktober samma år afgafs till varfschefen förslag på samma docka som föregående, men med endast 90 meters bottenlängd och

portar blott i södra änden. Kostnadsberäkningen slutade på 475,000 kronor samt ersättning för byggnader, som måste rifvas, till omkring 28,300 kronors värde.

Slutligen insändes den 15 december 1894 till chefen för marin-ingeniörstaten förslag till anläggning af två dockor i ängen vester om nya dockorna, den ena norr om den andra och med alternativt 18 och 20,78 meters portbredd; hvardera dockan skulle vara 90 meter lång samt hafva ett djup på tröskeln af 7,5 meter. För 18 meters bredd uppgick kostnaden till

för södra portöppningen	180,520 kr.
» » dockan	666,660 »
» norra »	858,450 »
	<hr/>
	eller tillsammans 1,705,630 kr.

och för 20,78 meters bredd till respektive 208,100 kronor, 709,430 kronor och 932,740 kronor, eller tillhopa 1,850,270 kronor.

Uti nu anförda skrifvelse den 21 september 1896 hade chefen för ingenjördepartementet vidare yttrat, att, vid jemförelse mellan dessa förslag, genom hvilka frågans tekniska del syntes hafva fått en allsidig belysning, man helt säkert skulle finna det den 29 oktober 1894 afgifna vara det bästa.

Rörande behovet af en sådan ny docka hade chefen för ingenjördepartementet bland annat anført följande. Våra krigsfartyg kunde utan tvifvel såväl i fredstid som i krigstid erhålla sådana bottenskador, att de finge både slagsida och ett väsentligt ökad djupgående, utan att dock förlora förmågan att kunna förflyttas eller förflytta sig sjelfva, och skulle något sådant hända någon af våra nuvarande 1:a kl. pansarbåtar, funnes i detta ögonblick i vårt land endast flottans docka i Stockholm, som kunde mottaga ett sådant fartyg uti dylikt tillstånd. Det vore därför ett dåligt sätt att sörja för vår flytande materiels effektivitet att icke redan nu söka få till stånd flera tillräckligt stora dockor på olika ställen af vår kust, och det låge då närmast till hands att söka åvägabringa en sådan i Karlskrona, som ju låge vestkusten skäligen nära och der reparationsverkstäder vore att tillgå. Funnes icke på hela vår långa kust mer än en docka af för ändamålet tillräckliga dimensioner, kunde det lätt hända, att en haverist af för handen varande förhållanden hindrades att komma fram till denna enda plats eller der blifva mottagen och sålunda blefve urståndsatt att snart åter gå i verksamhet, äfven om haveriet annars kanske varit snart

botadt. Svårare haverier af flottans fartyg hörde visserligen till sällsyntheterna, men haveriet behöfde icke vara så svårt för att fartyget skulle komma uti nyss antydda läge. Om t. ex. den yttre bottenbordläggningen utefter någon viss längd blefve upprifven på ena sidan, hvilket, enligt hvad erfarenheten lärt, lätt kunde inträffa, så både ökades djupgåendet och slagsida uppkomme, och funnes en tillräckligt stor docka tillgänglig, kunde ett sådant haveri kanske repareras nödortftigt på mindre än en vecka.

Marinförvaltningen, som äfven nu förnyat sin förut gjorda framställning i ämnet, hade i skrifvelse den 6 sistlidne oktober framhållit följande omständigheter såsom varande särskildt förtjenta af uppmärksamhet.

Under de krigsöfningar med flottan, som årligen utfördes vid Sveriges kuster och hvilka numera företoges under förhållanden så nära som möjligt öfverensstämmande med dem, hvilka kunde antagas göra sig gällande under krig, hade det icke kunnat undvikas, att 1:a kl. pansarbåtar måste föras genom trånga och sällan befarna skärgårdsleder. I sådana farleder kunde grundstötning lätt befaras, förutom af tillfälliga orsaker, till följd dels deraf att äfven i våra skärgårdars mest använda leder okända grund ej sällan påträffades, dels ock deraf att under vintern större stenblock stundom blefve af påträngande packis förda från grunden ut i farlederna, sedan dessa blifvit senast uppmätta och vattendjupen å sjökort antecknade. Skulle nämnda pansarbåtar taga grund, hvilket jemväl några gånger inträffat, och detta skedde under så ogynsamma förhållanden, att större vattenfyllning af fartygen inträffade, skulle de sannolikt icke kunna intagas vare sig i Karlskrona docka eller i någon annan svensk docka än kronans docka i Stockholm. Vore man dessutom för bergning af 1:a kl. pansarbåtar nödsakad att å utsidan anbringa tätning, så kunde denna antagligen icke fästas så säkert, att det icke medförde stor fara för fartygen att föra dem lång väg, hvilket vore att beakta, då, såsom nu vore fallet, en skada, erhållen vid bohuslänska kusten eller till och med i närheten af Karlskrona, icke kunde repareras på närmare belägen ort än i Stockholm. Under väpnad neutralitet eller krig skulle bristen på dockor, lämpliga att mottaga 1:a kl. pansarbåtar, hvilka fått bottenkadnor, blifva ödesdiger, enär fartyg, som med tillgång till sådant hjälpmedel mången gång skulle på få dagar eller mindre kunna göras stridsdugligt, utan detsamma måste vara overksam, om det icke ginge ohjelpigt förloradt.

Till hvad chefen för ingenjördepartementet vid flottans varf i Karlskrona samt marinförvaltningen sålunda anfört rörande behovet af en

ny docka i Karlskrona hade departementschefen för egen del intet väsentligt att tillägga. Han ansåge sig här endast böra erinra derom, att endast en af de i Karlskrona befintliga dockorna vore af sådana dimensioner, att en 1:a kl. pansarbåt kunde, rustad, deri intagas, och detta endast i det fall, att djupgåendet ej betydligt ökats eller slagsida förefunnes, äfvensom att med växande antal pansarbåtar svårigheten ökades att, så länge endast en docka vore användbar, i rätt tid och när helst så funnes behöfligt rengöra och måla fartyg af nyssnämnda slag, samt slutligen att af samtliga ofvan omförmälda förslag vore det, som afsåge ny dockas anläggning vester om de nuvarande dockornas yttre eller södra svajningsrum, med afseende på önskvärdheten att under alla förhållanden kunna i Karlskrona docka reparera en i botten skadad 1:a kl. pansarbåt, det billigaste.

Hvad beträffade tidpunkten för fyllande af ifrågavarande angelägna behof, så syntes densamma icke kunna utan verklig olägenhet vidare undanskjutas, särskildt med afseende å den nu pågående anskaffningen af ny fartygsmateriel.

På grund af den utredning, som sålunda till statsrådsprotokollet lemnats, får utskottet, som icke funnit herr Ljungbergs ofvanberörda anförande erfordra någon särskild hemställan, föreslå,

att Riksdagen må, utan afseende å herr friherre Klinckowströms omförmälda motion i denna del, till ny docka i Karlskrona bevilja 475,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa 150,000 kronor.

Angående
anslag till
minväsendet.

18:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *minväsendet* på extra stat för år 1898 bevilja 100,000 kronor.

[18.]

Enär 1894, 1895 och 1896 årens Riksdagar för ifrågavarande ändamål anvisat endast 75,000 kronor och utskottet icke anser tillräckliga skäl föreligga att för år 1898 tillstyrka högre belopp, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till minväsendet på extra stat för år 1898 anvisa ett belopp af 75,000 kronor.

Angående
anslag till
beklädnad åt
värnpligtige.

19:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *beklädnad åt värnpligtige* på extra stat för år 1898 anvisa 105,500 kronor.

[19.]

Efter erinran derom, att sistlidna års Riksdag på Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning beviljat till beklädnad af värnpligtige ett extra anslag för innevarande år å 92,000 kronor, har departements-

chefen till statsrådsprotokollet anført, att, såsom han i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1896 framhållit, det för handen varande behovet af beklänader åt värnpligtige ingalunda kunde fyllas med det sålunda begärda och beviljade anslaget. Enligt verkställda beräkningar erfordrades vid mobilisering af flottan tillhopa omkring 5,332 man, och om från detta antal frånräknades 550, hvilka skulle afses för stationernas och varfvens verkstäder och i nödfall kunde begagna egna kläder, återstode 4,782 man, af hvilka de flesta, såsom afsedda för sjötjenstgöring, borde beklädas i enlighet med den af Kongl. Maj:t för beklädnad vid dylik tjenstgöring fastställda stat och de öfriga enligt beklädnadsstat för värnpligtige under öfning eller annan tjenstgöring i land.

Enligt hvad marinförvaltningen meddelat i skrifvelse den 18 september 1896, funnes för närvarande i förråden till beklädnad för sjöbeväringen under sjötjenstgöring 1,276 s. k. ställ. Om härtill lades de 750 ställ, som beräknats kunna anskaffas för de af sistlidna års Riksdag anvisade medel, utgjordes tillgången af tillsammans 2,026 ställ, hvadan bristen enligt marinförvaltningens beräkning skulle utgöra 2,756 ställ.

Med afseende härå hade marinförvaltningen för minskande af denna brist hemställt om äskande för år 1898 af 105,500 kronor, för hvilket belopp kunde beklädas ytterligare 750 man värnpligtige samt dessutom anskaffas tilläggsersedlar för eldare under sjötjenstgöring åt 200 man; och ifrågavarande brist måste enligt departementschefens åsigt ovilkorligen fyllas för att de vid flottan inskrifne värnpligtige måtte kunna efter inkallelse vid mobilisering vara klädda lika med stammanskapet.

Utskottet, som antager, att omsättning af ifrågavarande i förråden befintliga beklädnadsställ eger rum till förekommande af skada genom långvarig magasinering, och som funnit att, derest den i statsrådsprotokollet omförmälda brist sedermera skall fyllas, en fullständigare utredning af behovet bör föregå framställning derom, får hemställa,

att Riksdagen må till beklädnad åt värnpligtige på extra stat för år 1898 anvisa 105,500 kronor.

20:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till *löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan* på extra stat för år 1898 bevilja 1,860 kronor.

I enlighet med hvad Riksdagen under en följd af år i ämnet beslutat, hemställer utskottet,

*Angående
löneförbättring
åt
lärarne vid
sjökrigsskolan.*

[20.]

att till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan må, utöfver de 1,300 kronor, som enligt 1888 års Riksdags medgifvande få dertill användas, anvisas för år 1898 ett extra anslag af 1,860 kronor med det dervid för löneförbättringens erhållande fästade vilkor, att den, som vill deraf komma i åtnjutande, icke må jemte sin lärarebefattning i sjökrigsskolan utöfva lärareverksamhet vid någon privat undervisningsanstalt för inträde i nämnda skola.

Stockholm den 5 mars 1897.

Å statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Herrar *N. Fosser, G. D. R. Tornerhjelm* och *S. G. von Friesen* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

•

År

1897

Bilagor.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1897 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning på förslag.				Summa.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—	Departementschefen .....
26,800	—	—	—	—	—	26,800	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli .....
38,600	—	—	—	—	—	38,600	—	Marinförvaltningen .....
82,400	—	—	—	—	—	82,400	—	
1,732,052	—	—	—	—	—	1,732,052	—	Flottans Aflöning för flottans corpser och stater. Nuvarande <i>Minskas med</i> .....
293,795	—	—	—	—	—	293,795	—	Karlskrona artillericorps, <i>reservationsanslag</i> .....
32,000	—	—	—	—	—	32,000	—	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i> .....
6,400	—	—	—	—	—	6,400	—	Pensionering af reservbefäl, <i>förslagsanslag</i> , högst .....
268,100	—	—	—	—	—	268,100	—	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna, ...
419,870	—	—	—	—	—	419,870	—	Naturaunderhåll, <i>förslagsanslag</i> .....
2,834,617	—	—	—	—	—	2,834,617	—	

S:gr

Tr:pt

Litt. A.

riksstatens Femte hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
departementet.									
öfverstyrelsen.									
.....		17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
samt kommandoexpeditionen.....		26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
.....		38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
S:gr		82,400	—	—	—	—	—	82,400	—
personal.									
belopp		1,732,052	—					1,720,952	—
.....		11,100	—					1,720,952	—
.....		293,795	—	—	—	—	—	293,795	—
.....		32,000	—	—	—	—	—	32,000	—
.....		6,400	—	—	—	—	—	6,400	—
reservationsanslag		268,100	—	—	—	—	—	268,100	—
.....		419,870	—	—	—	—	—	419,870	—
Tr:pt		2,823,517	—	—	—	—	—	2,823,517	—

1897 års riksstat anslår:									
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning på förslag.				Summa.			
		Friheter.		Ersättningar.					
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Tr:pt	2,834,617	—	—	—	—	2,834,617	—	—	—
	114,000	—	—	—	—	26,400	—	—	—
	33,300	—	—	—	—	114,000	—	—	—
S:gr	2,899,517	—	—	—	—	26,400	—	—	—
	1,300,000	—	—	—	—	1,300,000	—	—	—
	720,000	—	—	—	—	720,000	—	—	—
	256,500	—	—	—	—	256,500	—	—	—
	39,820	—	—	—	—	39,820	—	—	—
	60,000	—	—	—	—	60,000	—	—	—
	12,000	—	—	—	—	12,000	—	—	—
	39,000	—	—	—	—	39,000	—	—	—
	19,175	—	—	—	—	19,175	—	—	—
	23,500	—	—	—	—	23,500	—	—	—
	46,929	—	—	—	—	46,929	—	—	—
	12,500	—	—	—	—	12,500	—	—	—
S:gr	1,229,424	—	—	—	—	1,229,424	—	—	—
Tr:pt	5,511,341	—	—	—	—	26,400	—	—	—

Båtsmansindelingen .....
Ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge
Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, för-

Flottans

Flottans nybyggnad och underhåll, *reservations-*

Diverse

Flottans öfningar, *reservationsanslag* .....
Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och
Undervisningsverken:
Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag* (nytt) .....
Sjökrigsskolan .....
Skeppsgosseskolan .....
Sjökarteverket, *reservationsanslag* .....
Ersättning åt officerare och ingenjörer vid flottan
Sjukvård .....
Diverse behof .....
Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag* ...
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslags-*
Höjes för jemnande af hufvudtitelns slutsumma
Extra utgifter .....

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jem- förlig anvisning på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
	Tr:pt	2,823,517	—	—	—	—	—	2,823,517	—
		—	—	—	—	26,400	—	26,400	—
län och Södra Möre härad af Kalmar län		114,000	—	—	—	—	—	114,000	—
slagsanslag		33,300	—	—	—	—	—	33,300	—
	S:gr	2,888,417	—	—	—	26,400	—	2,914,817	—
materiel.									
anslag		1,300,000	—	—	—	—	—	1,300,000	—
anslag.									
		720,000	—	—	—	—	—	720,000	—
ersättning därför, förslagsanslag		256,500	—	—	—	—	—	256,500	—
		11,100:	—	—	—	—	—	—	—
		31,040:	—	—	—	—	—	—	—
		8,780:	—	—	—	—	—	—	—
		50,920	—	—	—	—	—	50,920	—
		60,000	—	—	—	—	—	60,000	—
under anställning eller kommendering utrikes		12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
		39,000	—	—	—	—	—	39,000	—
		19,175	—	—	—	—	—	19,175	—
		23,500	—	—	—	—	—	23,500	—
anslag. Nuvarande belopp	46,929:	—	—	—	—	—	—	—	—
med	95:	—	—	—	—	—	—	—	—
		47,024	—	—	—	—	—	47,024	—
		12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
	S:gr	1,240,619	—	—	—	—	—	1,240,619	—
	Tr:pt	5,511,436	—	—	—	26,400	—	5,537,836	—

1897 års riksstat anslår:

Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jem- förlig anvisning på förslag.				Summa.			
	Friheter.		Ersättningar.		Kronor.	ö.		
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Tr:pt 5,511,341	—	—	—	26,400	—	5,537,741	—	
1,400,000	—	405	—	—	4	1,400,409	—	Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstal-
86,150	—	—	—	—	—	86,150	—	Undervisningsanstalter för sjöfart .....
9,000	—	—	—	—	—	9,	—	Nautisk-meteorologiska byrån .....
13,000	—	—	—	—	—	13,000	—	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstal- meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> .....
S:gr 1,508,1	—	405	—	—	—	1,508,559	—	
S:ma 7,019,491	—	405	—	26,404	—	7,046,300	—	

Han-

Förslag till blifvande riksstat:

Anvisning i
kontant.Indelning och dermed jem-
förlig anvisning
på förslag.

Summa.

Friheter.

Ersättningar.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

Kronor.

ö.

Tr:pt

5,511,436

26,400

5,537,836

1,400,000

405

4

1,400,409

86,150

86,150

9,000

9,000

13,000

13,000

Sgr

1,508,150

405

4

1,508,559

Summa

7,019,586

26,404

7,046,395

deln.

terna, *reservationsanslag* .....terna för sjöfart och föreståndaren vid nautisk-
.....

Bil. Litt. B.

**Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
F e m t e hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Sjöförsvarsdepartementet.		
Till anskaffning af fartygsmateriel	6,340,000	—
» » » kanoner i reserv för flottans fartyg	50,000	—
» bomullskrut för torpeder	5,000	—
» skjutförsök	10,000	—
» förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Karlskrona	40,000	—
» ny docka i Karlskrona	150,000	—
» minväsendet	75,000	—
» beklädnad åt värnpligtige	105,500	—
» löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan	1,860	—
Summa	6,777,360	—